

FARKLI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN BESYO ÖĞRENCİLERİNİN İLETİŞİM BECERİ DÜZEYLERİ İLE ATILGANLIK İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ*

WE ARE OPENING DIFFERENT VARIABLES BESYO STUDENT'S COMMUNICATION SKILL LEVELS AND ASSERTIVENESS RELATIONSHIP ANALYSIS

Hasan ŞAHAN**
Mevlüt GÖNEN***

Öz

Bu çalışma; Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin, iletişim beceri düzeyleri ile atılganlık düzeylerinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırmaya 2013-2014 eğitim öğretim döneminde Akdeniz Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunun, beden eğitimi ve spor öğretmenliği, spor yöneticiliği, antrenörlük eğitimi ve rekreasyon bölümlerinin değişik sınıflarında öğrenim gören 229 kadın ve 191 erkek olmak üzere toplam 420 öğrenci katılmıştır. Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır.

Verilerin toplanması amacı ile araştırmada, kişilerarası ilişkilerde atılganlığın ölçülmesi amacıyla Spencer Rathus tarafından (1973) geliştirilip, Nilüfer Voltan Acar tarafından Türkçeye çevrilerek, geçerlilik ve güvenilirlik çalışması yapılan, Rathus Atılganlık Envanteri ve öğretmen adaylarının algılanan iletişim becerilerini değerlendirmek için, Korkut (1996) tarafından geliştirilen, daha sonra üniversite öğrencilerine uyarlanan İletişim Becerilerini Değerlendirme Ölçeği (İBDÖ) kullanılmıştır.

Sonuç olarak, elde edilen bulgular doğrultusunda beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin iletişim beceri düzeyleri ile atılganlık düzeylerine ilişkin olarak cinsiyet, sınıf, bölüm, bireysel ya da takım sporu yapma durumu değişkenlerinde anlamlı bir farklılık tespit edilmiş olup, spor yapma nedeni değişkeninin de ise anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır.

Anahtar Kelimeler: İletişim, Beceri, Atılganlık.

Abstract

This study has been carried out in order to observe the Communication Skills and Assertiveness Levels of the Students who are enrolled at the Akdeniz University - Physical Education Department and Higher School of Sports. The quota sample of the research was comprised of students enrolled in the Physical Education Department and Higher Schools of Sports in Akdeniz University - Higher School of Physical Education and Sports. The sample was driven from the students who are enrolled to the Physical Education Branch and Higher School of Sports which reports to the Akdeniz University during the academic year of 2013-2014. A total of 420 students, 229 female and 191 male students, enrolled in different classes at the Teacher School of Physical Education and Sports, Sport Administrator, Sportive Coach Training and Recreation Departments, participated in the research. The survey method was used during the research.

Rathus Assertiveness Inventory (1973), developed by Spencer Rathus and translated into the Turkish language by Nilüfer Voltan Acar, was used to collect data on which validity and reliability studies were performed. The Communication Skills Evaluation Scale (CSES), developed by Korkut (1996) in order to evaluate the perceived assertiveness skills of the teacher candidates was adopted and applied to the university students.

Consequently, parallel to the findings obtained, regarding the assertiveness levels of the Physical Education and Sports Higher School Students, statistically significant correlations were also observed between the assertiveness levels of the students and their inherent variables including gender, age, parent's education levels, place of residence, frequency of doing sports, type of sport, income level and their field of interest. When they were investigated for their communication skills, statistically significant correlations were observed between age, parent's education levels, place of residence, type of sport, team or individual sportive activity condition, income level and field of interest variables.

Keywords: Communication, Skill, Assertiveness.

Giriş

Toplumsal bir varlık olan insanın sağlıklı bir sosyal yaşam sürebilmesi için iletişim olmazsa olmaz derecede öneme sahiptir. Günümüz toplumlarında etkili iletişim becerilerine sahip olmak aranan bir özellik haline gelmektedir. Etkili iletişim, bir iletişim sürecinde karşımızdakine iletmek istediğimiz mesajı

* Bu çalışma 2017 yılında Alanya/ Antalya da yapılan Uluslararası Akademik Araştırmalar Kongresinde sunulan bildirinin gözden geçirilmiş şeklidir.

** Doç. Dr., Akdeniz Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, hasanshn@gmail.com

*** Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Öğrencisi

amaçladığımız şekilde iletmek ve beklediğimiz tepkiyi almak ya da beklediğimiz davranış değişikliğini karşısındaki kişide görmek anlamına gelmektedir. Etkili bir iletişim, iletişim becerilerinin geliştirilmesi ile mümkün olabilir. İletişim etkinliğinde iletişim becerisi, özellikle başkalarını anlamada, onların duygu ve düşüncelerini onlarla özdeşleşerek görmede önemli bir etkidir(Demiray, 2007).

İletişim becerisi, saygıyı ve empatiyi temel alarak, etkin dinleyebilme, somut konuşarak uygun bir biçimde kendini açabilme, duygu ve düşünceleri karşısındaki kişiye maske takmadan ben dili ile iletebilme, sözel mesajlarla sözel olmayan mesajları uyumlu olarak kullanabilme, karşısındaki kişilerle doyum verici ilişkiler kurabilmeyi sağlayan, bireyin toplum içerisinde yaşamasını kolaylaştıran öğrenilmiş davranışlar olarak tanımlanabilir(Kaya, 2012).

Bireylerin iletişim becerilerine sahip olmaları aile içi ilişkilerinde, eşyle olan ilişkilerinde, arkadaşlık ilişkilerinde, çalışma arkadaşları, ast ve üst ile olan ilişkilerde, sağlıklı ve uzun süreli ilişkilerin gerçekleştirilmesine ve sürdürülmesine olanak sağlar. Etkili ilişkiler kurabilen bireyler kendilerini daha mutlu hissederler. Kendisini mutlu hisseden bireylerin verimleri de yükseleceğinden çevrelerine ve topluma katkıları üst düzeyde olur. Diğer insanlarla başarılı ilişkiler kurabilmek öğrenildiğinde, kariyerde ve tüm uğraş alanlarında işin büyük bir kısmı halledilmiş olur ve kişisel mutluluğu sağlama yolunda da büyük bir yol kat edilmiş olunur. Bu nedenlerle bireylerin iyi iletişim becerilerine sahip olmaları önemlidir(Kaya, 2012).

İletişim sürecinde kişinin karşısındaki insanın haklarını hor görmeden, onları küçük düşürmeden, karşılıklı ilişkilerde eşitliği gözeterek gereksiz endişelerden arınmış bir şekilde, kendi çıkarları doğrultusunda hareket edebilmesi, kendisini savunabilmesi, duygu ve düşüncelerini dürüstçe ve rahatlıkla ifade edebilmesi, başkalarının haklarını çiğnemenin kendi haklarını kullanabilmesine atılganlık denir(Alberti ve Emmons, 1998, Kaya, 2012).

Atılganlık kavramı, her bireyin temel hakları olduğu düşüncesine dayanır(Akt: Arı, 1989). Atılgan davranış tarzı Gordon'a göre, her birey için iletişim kurarken çevik ve dik bir duruş sağlayabilmeyi, özgüveni gösteren el ve vücut hareketlerini içeren açık bir konuşma tarzı ile kendini ifade edebilmeyi, iletişim kurduğu insanı başka meşguliyetleri bırakıp aktif olarak dinleyebilmeyi, düşüncelerin ifade edilmesinde hayır demeyi becerebilmeyi içeren bir davranış profilidir (Akt: Ercan, 2010).

Sosyal ortamlarda ve bireyler arası iletişimde kişiye avantaj sağlayan ve tercih edilen bir özellik olan atılganlığın geliştirilmesinde spor, önemli bir rol oynar. Spor günlük hayatın hemen hemen tüm yönlerini etkileyen çok önemli bir olgudur. Spor ve egzersiz yoluyla kişinin vücudunu tanınması, beden dilini doğru ve bilinçli kullanmasında önemli bir rol oynar. Küçük yaşlarda kazanılacak egzersiz yapma alışkanlığı ve yapılan sportif aktiviteler kişinin bedenini tanınması ve iletişimde önemli bir rolü olan sözsüz mesaj gönderme becerilerini artırır. Böylece spor yapan bireyler spor yapmayan bireylere göre iletişim becerileri geliştirme yönünden daha başarılı olurlar. Ayrıca sporun diğer bir önemi, bir sosyalleştirme aracı olması ve insanları birleştirici rolünden de kaynaklanmaktadır. Bireylerin spor etkinliklerinde bulunmalarının beden, ruh ve kişilik yapısını geliştirmede, iradeyi güçlü kılmada, grup çalışmasını kolaylaştırmada, kendisini kontrol etmede ve başkalarına saygı öğrenmede önemli katkılar sağladığı, araştırma bulgularında yer almaktadır(Yalçınkaya, Silkü ve Özkütük, 2002, Bayram, 2013).

Spora katılımın bireyin fizyolojik, sosyolojik ve psikolojik özellikleri üzerine olumlu etkisinin gösterildiği çalışmalara ek olarak, kişiler arası iletişimde önemli bir özellik olan atılganlığın, sportif aktivitelere katılan bireylerde yüksek olduğu ve sporcuların sedanterlere oranla atılganlık düzeylerinin daha yüksek olduğu belirtilmektedir. Ayrıca spor yapanlar ve yapmayanlar arasında yapılan çalışmalarda spor yapanların, spor yapmayanlara göre daha canlı, dışa dönük, daha çalışkan, daha sabırlı, toplumsal ilişki kurmaya daha hazır, yeni bir duruma uyum sağlamalarının daha kolay, duygusal yönden daha dengeli oldukları konuyla ilgili yapılan çalışmalarda vurgulanmaktadır(Eryücel, 2018). Üniversite dönemi, öğrencilerin kendilerini tanıma, yetenek ve ilgi alanlarının farkına varma, kendilerini geliştirme ve sosyalleşmeleri bakımından önemli bir dönemdir. Bu dönemde öğrenciler çeşitli sorunlarla da karşılaşabilirler. İletişim beceri potansiyelleri ve atılganlık düzeyleri öğrencilerin bu sorunların üstesinden gelme konusunda başarı düzeylerini etkileyebilmektedir.

Spor, bireylere birbirleri ile yakın ilişki kurma olanağı sağladığından önemli bir iletişim aracı olma özelliği göstermektedir. Spor bireyin öz güvenini artırarak atılganlık düzeyleri üzerinde olumlu etkide bulunur. Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin spora ve spor aktivitelere daha yakın oldukları göz önünde bulundurularak, üniversitelerin bu bölümünde öğrenim gören öğrencilerin iletişim beceri ve atılganlık düzeylerinin yüksek olduğu varsayılabilir.

Bulgular

Tablo1. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin İletişim Beceri Düzeyleri ve Atılganlık Düzeylerinin Cinsiyet Farklılığına İlişkin Analiz Sonuçları

	Cinsiyet	N	Ort.	S.S	T	P
İletişim Becerileri Düzeyleri	Erkek	191	3,8725	,73614	-0,756	0,450
	Kadın	229	3,9268	,73259		
Atılganlık Düzeyleri	Erkek	191	3,4825	,27874	-10,493	0,000
	Kadın	229	3,8699	,46783		

Bağımsız örneklerde t-test analiz sonuçlarına göre öğrencilerin iletişim beceri düzeyleri incelendiğinde, cinsiyet değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir ($t = -0,756$; $p > .05$).

Bağımsız örneklerde t-test analiz sonuçlarına göre öğrencilerin atılganlık düzeyleri incelendiğinde, cinsiyet değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmiştir ($t = -10,493$; $p < .05$).

Tablo 2. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin İletişim Beceri Düzeyleri ve Atılganlık Düzeylerinin Sınıf Farklılığına İlişkin Analiz Sonuçları

		K.T	df	K.O	F	P
İletişim Becerileri	Gruplar Arası	,373	3	,124	0,237	0,871
	Grup İçi	218,045	416	,524		
	Toplam	218,418	419			
Atılganlık	Gruplar Arası	,719	3	,240	1,254	0,290
	Grup İçi	79,568	416	,191		
	Toplam	80,287	419			

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre öğrencilerin iletişim beceri düzeyleri incelendiğinde, sınıf değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir ($F = 0,237$; $p > .05$).

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre öğrencilerin atılganlık düzeyleri incelendiğinde, sınıf değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir ($F = 1,254$; $p > .05$).

Tablo 3. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin İletişim Beceri Düzeyleri ve Atılganlık Düzeylerinin Bölüm Farklılığına İlişkin Analiz Sonuçları

		K.T	df	K.O	F	P
İletişim Becerileri	Gruplar Arası	0,006	3	0,002	0,024	0,994
	Grup İçi	218,412	416	0,525		
	Toplam	218,418	419			
Atılganlık	Gruplar Arası	0,022	3	0,007	0,038	0,990
	Grup İçi	80,265	416	0,193		
	Toplam	80,287	419			

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre öğrencilerin iletişim beceri düzeyleri incelendiğinde, bölüm değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir ($F = 0,024$; $p > .05$).

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre öğrencilerin atılganlık düzeyleri incelendiğinde, bölüm değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir ($F = 0,038$; $p > .05$).

Tablo 4. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin İletişim Beceri Düzeyleri ve Atılganlık Düzeylerinin Bireysel ya da Takım Sporu ile İlgilenme Durumu Farklılığına İlişkin Analiz Sonuçları

	Yapmış Olduğu Spor	N	Ort.	S.S	T	P
İletişim Beceri Düzeyleri	Bireysel Sporlar	169	3,6767	,74125	5,595	0,000
	Takım Sporları	251	4,0649	,66601		
Atılganlık Düzeyleri	Bireysel Sporlar	169	3,6452	,41191	1,906	0,057
	Takım Sporları	251	3,7264	,45217		

Bağımsız örneklerde t-test analiz sonuçlarına göre öğrencilerin iletişim beceri düzeyleri incelendiğinde, bireysel ya da takım sporu yapma durum değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmiştir ($t = 5,595$; $p < .05$).Elde edilen bulgulara bakıldığında takım sporu yapan bireylerin (Ort: 4,0649) bireysel spor yapan bireylere (Ort: 3,6767) göre iletişim beceri düzeyleri daha yüksek olarak gözlenmiştir.

Bağımsız örneklerde t-test analiz sonuçlarına göre öğrencilerin atılganlık düzeyleri incelendiğinde, bireysel ya da takım sporu yapma durum değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir ($t=1,906$; $p>.05$).

Tablo 5. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin İletişim Beceri Düzeyleri ve Atılganlık Düzeylerinin Gelir Durumu Farklılığına İlişkin Analiz Sonuçları

	K.T	df	K.O	F	P	Tukey	
İletişim Becerileri	Gruplar Arası	4,902	2	2,451	4,786	,009	2-1, 3-1
	Grup İçi	213,516	417	,512			
	Toplam	218,418	419				
Atılganlık	Gruplar Arası	2,725	2	1,363	7,326	,001	2-1, 3-1
	Grup İçi	77,561	417	,186			
	Toplam	80,287	419				

1:Askari Ücret ve Altı, 2:1000TL-2000TL 3:2500TL ve Üzeri

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre öğrencilerin iletişim beceri düzeyleri incelendiğinde, gelir durumu değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmiştir ($F=4,786$; $p<.05$). Elde edilen bulgulara bakıldığında geliri asgari ücret ve altı ($ort=3,5067$) olan bireylerin iletişim beceri düzeylerinin 1000-2000 TL ($ort=3,9550$) ve 2500 TL ve üzeri ($ort=3,9039$) gelire sahip olan bireylere oranla daha düşük olduğu gözlenmiştir.

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre öğrencilerin atılganlık düzeyleri incelendiğinde, gelir durumu değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmiştir ($F=7,326$; $p<.05$). Elde edilen bulgulara bakıldığında geliri asgari ücret ve altı ($ort=3,5333$) olan bireylerin atılganlık düzeylerinin 1000-2000 TL ($ort=3,7588$) ve 2500 TL ve üzeri ($ort=3,6113$) gelire sahip olan bireylere oranla daha düşük seviyede olduğu gözlenmiştir.

Tartışma ve Sonuç

Bağımsız örneklerde t-test analiz sonuçlarına göre öğrencilerin iletişim beceri düzeyleri incelendiğinde, cinsiyet değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir ($t=-0,756$; $p>.05$). İlgili literatür incelendiğinde, Tepeköylü (2007) tarafından beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencileri üzerinde yapılan araştırma bulguları araştırma bulgularımızın aksine kadın öğrenciler lehine anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Ortalama puanlara bakıldığında Tepeköylü (2007) tarafından elde edilen ortalama sonuçlara oranla araştırmamızda elde edilen ortalamanın düşük olduğu söylenebilir. İlgili literatürde beden eğitimi ve spor yüksekokulu örneklemini dışında yapılan bazı araştırmaların bulguları ise araştırma bulgularımızla örtüşmektedir (Bulut, 2004; İlaslan, 2001).

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre öğrencilerin iletişim beceri düzeyleri incelendiğinde, sınıf değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir ($F=0,237$; $p>.05$). İlgili literatür incelendiğinde, Tepeköylü (2007) tarafından beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencileri üzerinde yapılan araştırma bulguları araştırma bulgularımıza paralel olarak sınıf değişkeni açısından anlamlı farklılıklar bulunmamıştır. Aynı zamanda farklı örneklemlerde Korkut (1997) ve Pehlivan (2005) tarafından yapılan araştırma bulguları bulgularımızla paralellik göstermektedir. Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre öğrencilerin iletişim beceri düzeyleri incelendiğinde, bölüm değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir ($F=0,024$; $p<.05$). Tepeköylü (2007) tarafından beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencileri üzerinde yapılan araştırma bulguları araştırma bulgularımızın aksine bölüm değişkeni açısından anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

Bağımsız örneklerde t-test analiz sonuçlarına göre öğrencilerin iletişim beceri düzeyleri incelendiğinde, bireysel ya da takım sporu yapma durum değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmiştir ($t=5,595$; $p<.05$). Elde edilen bulgulara bakıldığında takım sporu yapan bireylerin (Ort: 4,0649) bireysel spor yapan bireylere (Ort: 3,6767) göre iletişim beceri düzeyleri daha yüksek olarak gözlenmiştir. Tepeköylü (2007) tarafından beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencileri üzerinde yapılan araştırma bulguları, araştırma bulgularımıza paralel olarak ilgilenilen spor değişkeni açısından anlamlı farklılıklar göstermektedir.

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre öğrencilerin iletişim beceri düzeyleri incelendiğinde, gelir durumu değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmiştir ($F=4,786$; $p<.05$). Elde edilen bulgulara bakıldığında geliri asgari ücret ve altı ($ort=3,5067$) olan bireylerin iletişim beceri düzeylerinin 1000-2000 TL ($ort=3,9550$) ve 2500 TL ve üzeri ($ort=3,9039$) gelire sahip olan bireylere oranla daha düşük düzeyde olduğu gözlenmiştir. Tepeköylü (2007) tarafından beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencileri üzerinde yapılan araştırma bulgularında, araştırma bulgularımızın aksine gelir değişkeni açısından anlamlı farklılıklar bulunamamıştır. Fakat ilgili literatür incelendiğinde, Görür (2001) ve

Saygıdeğer (2004) tarafından yapılan araştırma bulguları gelir değişkeni açısından araştırma sonuçlarımızla paralel sonuçlar içermektedir.

Sonuç olarak beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin gerek iletişim beceri düzeylerini ve gerekse de atılganlık düzeylerini artırmak bakımından bu konularda verilecek özel eğitimlerin öğrencilere yarar sağlanabileceği düşünülmektedir. İletişim düzeylerinde gelişime yönelik yapılan ders içi aktivitelerde, takım ya da grup olarak tasarlanan aktivitelere zaman ayırmanın faydalı olacağı düşünülmektedir. Üniversiteler, üniversite öğrencilerinin iletişim ve atılganlık düzeylerini artırmada etkili eğitim yaklaşımları üzerinde durmalıdır.

KAYNAKÇA

- Alberti, R., Emmons, M. (1998). *Atılganlık Hakkınızı Kullanın*. Çev: Katlan S., Ankara: HYB Yayıncılık.
- Arı, R. (1989). *Üniversite Öğrencilerinin Baskın Ben Durumları ile Bazı Özlük Niteliklerinin, Ben Durumlarına, Atılganlık ve Uyum Düzeylerine Etkisi*. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Doktora Tezi, Ankara.
- Bayram, L. (2013). *Düzenli Spor Yapmanın İslahelerindeki Çocuk ve Gençlerin Sosyal Uyum ve İletişim Becerileri Üzerindeki Etkisi*. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Doktora Tezi.
- Bulut, B. N. (2004). *İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin İletişim Becerilerine İlişkin Algılarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi*. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, Cilt:2(4), 443-452.
- Demiray, U. (2007). *Genel İletişim*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Ercan, Ç. (2010). *Ergenlerin Spor Yapma Alışkanlıklarının Kişilik ve Atılganlık Özellikleri Açısından İncelenmesi*. Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Sporda Psiko Sosyal Alanlar Ana Bilim Dalı, Doktora Tezi.
- Eryücel, M. E. (2018). Spor Eğitimi Alan üniversite Öğrencilerinin Liderlik Özelliklerinin Belirlenmesi. *Turkish Studies Dergisi*, Cilt 13/11, 1583-1595
- Görür, D. (2001). *Lise Öğrencilerinin İletişim Becerilerini Değerlendirmelerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi, Adana.
- Kaya, A. (2012). *Kişilerarası İlişkiler ve Etkili İletişim*. Ankara: Pegem Akademi.
- Korkut F. (1997). *Üniversite Öğrencilerinin İletişim Becerilerinin Değerlendirilmesi*. IV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Bildirileri. Anadolu Üniversitesi, 208-218, Eskişehir.
- Korkut, F. (1996). *İletişim Becerilerini Değerlendirme Ölçeğinin Geliştirilmesi: Güvenirlik ve Geçerlik Çalışmaları*. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, Cilt:2(7), 18-23
- İlaslan, Ö. (2001). *Orta Öğretim Öğrencilerinin Bazı Özlük Niteliklerinin ve Baskın Ben Durumlarının İletişim Becerileriyle İlişkisi*. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Konya.
- Pehlivan, B. K. (2005). *Öğretmen Adaylarının İletişim Becerisi Algıları Üzerine Bir Çalışma*. *İlköğretim-Online*, 4(2), 17-23[Online].
- Saygıdeğer, A. (2004). *Benlik Saygısı Düzeyleri Farklı Genel Lise Öğrencilerinin Bazı Kişisel Özelliklerine Göre İletişim Becerilerine İlişkin Algılarının İncelenmesi*. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir.
- Tepeköylü, Ö. (2007). *Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu (Besyo) Öğrencilerinin İletişim Becerisi Algılarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Celal Bayar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi Öğretmenliği Ana Bilim Dalı Manisa.
- Yalçınkaya, M., Silkü, A., Özkütük, N. (2002). *Üniversite Öğrencilerinin Spora İlgileri ve Atılganlık Becerileri*. *Ege Eğitim Dergisi*, (1), 2: 147-154.